

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 14 oktober 2019
(OR. en)

12836/19

COHOM 112
DEVGEN 190
FREMP 141
CFSP/PESC 754
ACP 114
COEST 222
COLAC 67
COASI 137
COAFR 200
MAMA 155
MOG 87

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	14 oktober 2019
aan:	de delegaties

nr. vorig doc.:	12699/19
-----------------	----------

Betreft:	Conclusies van de Raad over democratie
----------	--

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over democratie, die de Raad heeft aangenomen tijdens zijn 3720e zitting, van 14 oktober 2019.

Conclusies van de Raad over democratie

1. Wij leven vandaag in een wereld waarin de democratie wordt bedreigd en in twijfel getrokken. Hoewel de democratie in vele landen sterk staat, is er in andere landen sprake van een steeds sterkere tendens naar autoritarisme. De problemen zijn veelvoudig en moeten dringend en volledig worden aangepakt. Hoe democratischer een regeringsbestel is, des te inclusiever en gelijkjer de samenleving. Tien jaar geleden heeft de Raad conclusies over de ondersteuning van de democratie in de externe betrekkingen van de EU aangenomen. Het is daarom het gepaste moment om het engagement van de EU te hernieuwen.
2. Een van de doelstellingen van het externe optreden van de Europese Unie is de bevordering van de democratie, de rechtsstaat, de universaliteit en de ondeelbaarheid van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, zoals is vastgelegd in artikel 21 van het Verdrag. Daarnaast is in artikel 21 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bepaald dat "de wil van het volk de grondslag [zal] zijn van het gezag van de Regering [...] [die] tot uiting [zal] komen in periodieke en eerlijke verkiezingen".
3. De waarden waarop de Unie berust, zijn eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, zoals is vastgelegd in artikel 2 van het Verdrag. Deze waarden hangen onderling samen en versterken elkaar. Het blijft van groot belang om de coherentie van het interne en het externe beleid van de EU te waarborgen. Zoals wordt bevestigd in de integrale EU-strategie, is het ondersteunen van de democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat buiten de EU ook in het strategische belang van de Unie, aangezien dat bijdraagt aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, doordat het onder meer:
 - het op regels gebaseerde, doeltreffende, transparante en op verantwoordingsplicht gebaseerde multilaterale systeem dat de EU en haar gelijkgestemde partners trachten te bevorderen, versterkt;
 - de uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling bevordert en versnelt, met name doelstelling 16 in verband met verantwoordelijke instellingen en inclusieve en participatieve besluitvorming en doelstelling 10 in verband met het terugdringen van ongelijkheid;

- de omstandigheden creëert voor duurzame vrede en veiligheid en gewelddadige conflicten voorkomt door middel van participatie en verantwoordingsplicht, ontvankelijkheid voor klachten en politieke bemiddeling bij meningsverschillen;
 - bouwt aan inclusieve en veerkrachtige democratische samenlevingen die in staat zijn kansen te creëren voor hun bevolking, waardoor onder meer een op rechten gebaseerde aanpak van migratie kan worden gestimuleerd, gedwongen ontheemding kan worden aangepakt en de pushfactoren voor irreguliere migratie kunnen worden teruggedrongen.
4. De Raad bekrachtigt opnieuw de beginselen van zijn conclusies van 2009 over de ondersteuning van de democratie en herinnert aan het strategisch EU-kader van 2012 voor mensenrechten en democratie en de daaropvolgende actieplannen inzake mensenrechten en democratie, alsook aan de lessen die zijn getrokken uit de ervaring die de EU het afgelopen decennium heeft opgedaan bij het ondersteunen van de democratie, de fundamentele vrijheden en de rechtsstaat in de wereld. De Raad wijst ook op het belang van zijn conclusies van 2019 over het garanderen van vrije en eerlijke Europese verkiezingen en van zijn conclusies van 2017 over de samenwerking van de EU met het maatschappelijk middenveld in de externe betrekkingen, en van de follow-up van die conclusies. De Raad is ingenomen met de inspanningen om een nieuw EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie voor de periode 2020-2024 op te stellen. De onderhavige conclusies van de Raad zullen, waar passend, als basis dienen voor het actieplan.
5. Wereldwijd blijven mensen blijk geven van een krachtig streven naar een sterkere stem en betrokkenheid in besluitvormingsprocessen. Op alle continenten toont de democratie telkens opnieuw hoe veerkrachtig zij is. Er hebben echter nieuwe en groeiende uitdagingen voor de democratie de kop opgestoken.

Deze uitdagingen omvatten onder meer:

- i) **het ondermijnen van democratische processen en instellingen**, onder meer door het ophouden van de schijn van democratie om autocratische regimes te legitimeren, het verlengen van grondwettelijk afgebakende ambtstermijnen, de inmenging in de rechterlijke macht, de beperking van het pluralisme in de media, de beperking van de juridische en politieke ruimte voor oppositiepartijen en een beperkte transparantie van sommige actoren in het democratische proces en bij de financiering van politieke en thematische campagnes;

- ii) **lage niveaus van vertrouwen** in instellingen en politici als gevolg van de toename van sociale en economische ongelijkheid, corruptie en een gebrek aan inclusiviteit;
 - iii) **een steeds beperktere democratische ruimte voor het maatschappelijk middenveld**, bijvoorbeeld voor mensenrechten- en democratieactivisten en voor vrije en onafhankelijke online en offline media, als gevolg van geweld, vervolging en intimidatie, restrictieve wetgeving, beperkingen op registratie en financiering en vergeldingsmaatregelen;
 - iv) **toenemende schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden**;
 - v) **manipulatie door middel van onlinetechnologieën**, onder meer door desinformatie-campagnes, door de staat gefinancierde beperkingen en sluitingen, haatzaaiende uitlatingen, illegale microtargeting van boodschappen aan burgers in strijd met het recht op privacy en gegevensbescherming, en het ontwijken van een doeltreffend toezicht op de financiering van politieke boodschappen. Hoewel het internet een positieve drijfkracht is geweest voor democratisering, ligt het economische model van digitale platforms mede aan de basis van deze uitdagingen.
6. De Raad is het bijgevolg eens over het verder ontwikkelen van een gezamenlijk en praktisch antwoord op deze uitdagingen op basis van een nauwe samenwerking tussen de EU-instellingen en de lidstaten. Aangezien democratieopbouw in uiteenlopende contexten plaatsvindt, zullen de EU-instellingen en de lidstaten positieve trends bevorderen en negatieve tegengaan, met de nadruk op de volgende maatregelen:
- a) gebruikmaken van de inspanningen om de Agenda 2030 uit te voeren, met name SDG's 10 en 16 om democratisch bestuur, mensenrechten, de rechtsstaat, verantwoordingsplicht en participatieve en inclusieve besluitvorming op alomvattende wijze te stimuleren en te ondersteunen, en om de samenhang te bewaren met de inspanningen van de EU om ongelijkheid aan te pakken. De strijd tegen ongelijkheid is van cruciaal belang voor het herstel van het vertrouwen in de democratie en democratische instellingen;
 - b) eenieders volledige participatie zonder discriminatie bevorderen en in dit verband specifieke en bijzondere inspanningen leveren ter ondersteuning van een grotere deelname en vertegenwoordiging van vrouwen en jongeren en hun belangen in het openbare en politieke leven;

- c) de capaciteiten van de parlementen en - op onpartijdige wijze - politieke partijen verhogen en ondersteunen op nationaal en subnationaal niveau zodat zij hun essentiële rol in democratische samenlevingen kunnen vervullen;
- d) internationale en lokale maatschappelijke organisaties versterken en ondersteunen als essentiële pijlers van een pluralistische en inclusieve democratie, en werk maken van een gunstig klimaat daarvoor. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de ondersteuning van mensenrechtenverdedigers en met name vrouwenrechtenverdedigers;
- e) de inspanningen opvoeren om vrije en onafhankelijke media, zowel offline als online, te ondersteunen en te beschermen, onder meer door de veiligheid van journalisten te verhogen en een gunstig klimaat voor hen te ondersteunen;
- f) steun verlenen aan de inspanningen om de rechtsstaat, de democratische integriteit en de verantwoordingsplicht te versterken door de scheiding der machten, de toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces voor iedereen aan te scherpen en straffeloosheid en corruptie te bestrijden;
- g) burgerschapsvorming en onlinemediageletterdheid steunen en stimuleren, als een noodzakelijk instrument voor een middellange- en langetermijnbijdrage aan de veerkracht van de huidige democratieën, en aansporen tot het gebruik van online technologieën om de democratische participatie, verantwoordingsplicht en toegang tot informatie op te voeren;
- h) landen ondersteunen bij hun inspanningen om ervoor te zorgen dat de regels die offline gelden voor verkiezingen en democratie op doeltreffende wijze online kunnen worden toegepast, voortbouwend op de eigen inspanningen van de EU in dit verband, met inbegrip van het maatregelenpakket van de Commissie inzake verkiezingen en het Europees netwerk voor electorale samenwerking, het actieplan tegen desinformatie, de praktijkcode betreffende desinformatie en de aanbeveling van de Raad van Europa betreffende normen voor elektronisch stemmen en de praktijken die zijn ontwikkeld in het kader van het mechanisme voor snelle respons van de G7;

- i) pleiten voor het verhogen van de inclusiviteit en geloofwaardigheid van verkiezingsprocessen door middel van verkiezingswaarneming door de EU, door nationale verkiezingswaarnemers te ondersteunen en door de collectieve inspanningen op te voeren die nodig zijn ter ondersteuning en aanmoediging van de follow-up van de aanbevelingen van de verkiezingsmissies van de EU en de OVSE en het aanpakken van nieuwe problemen op het gebied van verkiezingswaarneming, ook in samenwerking met de internationale verkiezingswaarnemingsgemeenschap;
- j) de reeds nauwe coördinatie met multilaterale, internationale en regionale organisaties hechter maken en daarbij sterke wereldwijde partnerschappen opzetten voor het ondersteunen van de democratie en het verwezenlijken van de doelstellingen van SDG 16;
- k) een grotere transparantie van democratische processen bevorderen, met name van de financiering van politieke en thematische campagnes van verschillende actoren;
- l) snel kunnen reageren op een steile achteruitgang of vooruitgang in de democratische situatie van landen, zowel politiek als door middel van passende toewijzing van middelen;.
- m) een meer flexibele, innovatieve, op de lange termijn gerichte en conflictbewuste benadering van de ondersteuning van de democratie stimuleren en in dat verband de werkzaamheden van het Europees Fonds voor Democratie en van andere organisaties die op die manier werken, bevorderen en steunen;
- n) de waarde van democratie als een mondiaal en universeel collectief goed sterker onder de aandacht brengen en erover communiceren met het publiek.

7. De Raad ziet uit naar verdere regelmatige debatten over de stand van de democratie in de wereld en de EU-activiteiten op dit gebied.